

فیلسوف مجتهد می‌تواند از ظرفیت علم اصول در علوم انسانی استفاده کند

رئیس جامعه المصطفی (ص) العالمية در نشست ظرفیت شناسی علم اصول الفقه برای علوم انسانی با بیان اینکه علوم انسانی اسلامی نیاز به زیرساخت‌هایی دارد...

رئیس جامعه المصطفی (ص) العالمية در نشست ظرفیت شناسی علم اصول الفقه برای علوم انسانی با بیان اینکه علوم انسانی اسلامی نیاز به زیرساخت‌هایی دارد، گفت: در حوزه علمیه باید جریان‌های سازنده علم به خصوص در حوزه علوم انسانی شکل گیرد. به نسل جدیدی نیاز داریم که فیلسوف و مجتهد باشند تا ظرفیت علم اصول در علوم انسانی حرکت کند. به گزارش خبرگزاری مهر، دومین نشست ظرفیت شناسی علم اصول الفقه برای علوم انسانی در سالن اجتماعات مجمع عالی حکمت اسلامی و با حضور کارشناسان حجج اسلام علیرضا اعرافی، علی اکبر رشاد و علی شیروانی برگزار شد.

در دومین نشست علمی ظرفیت‌شناسی علم اصول الفقه برای علوم انسانی، کارشناسان به بررسی ابعاد مختلف این موضوع پرداختند و بر ضرورت مراقبت از تفکر نظری، فلسفی و علمی حوزه در این زمینه تأکید کردند.

در ابتدای این مراسم حجت‌الاسلام والمسلمین شیروانی به عنوان دبیر علمی نشست با اشاره به نخستین نشست این موضوع که پیش از این با شرکت حجج اسلام فیاضی و رشاد برگزار شده بود، به تشریح موضوع مورد بحث پرداخت و گفت: ابعاد این مسأله باید با چند سؤال تجزیه شود.

وی با اشاره به اینکه این موضوع از ابعاد مختلفی برخوردار است، اظهار داشت: وقتی صحبت از علم اصول می‌کنیم، باید بدانیم علم اصول فعلی مطرح است یا علم اصول مطلوب؛ چرا که ما می‌توانیم علم اصولی را تعریف کنیم که مطلوب باشد.

وی با بیان اینکه ما می‌توانیم علوم انسانی با توجه به مبانی دینی خودمان طراحی کنیم، ابراز داشت: برخی معتقدند قلمروهای علوم انسانی آن قدر توسعه دارد که علوم فلسفه و ریاضیات را نیز شامل می‌شود و به همین دلیل باید محدوده مورد نظر از علوم انسانی را مشخص کنیم.

دبیر علمی نشست با بیان اینکه علم اصول، شامل احکام اخباری و توصیفی است و قضایای تدریجی را شامل می‌شود تصریح کرد: در علم اصول مبانی و مکتب‌های مختلفی داریم و با توجه به عقل، عنوان منابع گذارهای دینی متفاوت هستند. گاهی عقل را در کنار مباحث نقلی در استنباط احکام و باورهای دینی به کار می‌برند.

وی با اشاره به اینکه حجیت خبر واحد می‌تواند در بخش معارف و عقاید نقش داشته باشد، تصریح کرد: در این صورت با بخشی از روایات مواجه خواهیم بود.

دبیر علمی این نشست تصریح کرد: تأثیر مبانی و مبادی علم اصول در بنای علوم انسانی، بررسی نظرات مکاتب اصولی، بررسی تأثیر بیشتر مبانی علم اصول در علوم انسانی و تبیین اصول جدید در علوم انسانی اسلامی از محورهای برگزاری این نشست است.

اعرافی در دومین نشست «ظرفیت‌شناسی علم اصول فقه برای علوم انسانی»، با اشاره به اینکه همواره باید مراقب باشیم تا تفکر نظری، فلسفی و علمی حوزه دچار آسیب نشود، اظهار داشت: علم اصول، روش‌شناسی متعالی و پیشرفته است و به طبقه‌بندی کامل آن معتقد هستیم.

وی با بیان اینکه روش‌شناسی علم اصول، باید به چهار بخش تقسیم شود، تصریح کرد: در بخش اول نیاز به قواعد مشترک برای استنباط اخباریات و انشائیات وجود دارد که روش‌شناسی مشترک و عام نیز محسوب می‌شود.

رئیس جامعه المصطفی (ص) با تأکید بر اینکه روش‌شناسی در بخش اخباریات نیاز داریم که در علم کلام تدوین نشده، بیان کرد: روش‌شناسی در مباحث اخلاقیات و استنباط احکام شرعی، از دیگر بخش‌های روش‌شناسی علم اصول است.

رئیس جامعه المصطفی (ص) با بیان اینکه اصول ما در داد و ستد گسترش فقه توسعه یافته است، ابراز داشت: اصول فقهای شیعه، همواره در تعامل با مسائل گوناگون رشد پیدا کرده و حوزه علمیه نیز به برکت پیروزی انقلاب وارد عرصه‌های جدیدی شد

که دائماً نشان از چاره‌اندیشی در علم اصول دارد. وی با بیان اینکه تصویر اول از علوم انسانی، ریشه در مبانی و مبادی‌ای دارد که گذرای توصیفی است و پایه شکل‌گیری علم محسوب می‌شود، ابراز داشت: دیدگاه‌های توصیفی می‌تواند علوم انسانی جدیدی را شکل دهد.

اعراف‌ی با بیان اینکه نیاز به اصول مطلوب لازم به توصیفات در حوزه اخباریات داریم تا کیفیت نقش علم اصول را در علوم انسانی مشخص کند، تصریح کرد: در دین ما سلسله مباحثی در خصوص علوم تربیتی وجود دارد که جزء مبانی علم نیست اما می‌تواند در درون علوم انسانی جای بگیرد.

وی با بیان اینکه در خصوص تعارض عقل و دین که غربی‌ها به آن پرداخته‌اند، باید با نگاه اصولی به آن بپردازیم، افزود: در علوم انسانی باید مسایل تولید شده توسط روش اصولی را به دانشمندان رشته بدهیم تا با روش‌شناسی خود به آن بپردازد.

وی با اشاره به اینکه علوم انسانی اسلامی نیاز به زیرساخت‌هایی دارد، اظهارداشت: در حوزه علمیه باید جریان‌های سازنده علم به خصوص در حوزه علوم انسانی شکل بگیرد. به نسل جدیدی نیاز داریم که فیلسوف و مجتهد باشند تا ظرفیت علم اصول در علوم انسانی حرکت کند.

حجت الاسلام رشاد نیز در دومین نشست ظرفیت‌شناسی علم اصول فقه برای علوم انسانی با اشاره به اینکه علوم انسانی محقق در صورتی که تولید شود، شامل سه بخش گزاره است، اظهار داشت: "گزاره‌های خبری" به رقابت انسانی و عقلایی باز می‌گردد و ربطی به شایدها ندارد.

وی با بیان اینکه "گزاره‌های تکلیفی و الزامی" که در ادبیات حوزه به‌عنوان فقه شناخته می‌شود، گروه دوم گزاره‌های علوم انسانی محقق هستند، تصریح کرد: سومین گزاره‌های این بخش را "قضایای ارزشی و تهذیبی" تشکیل می‌دهند.

رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با تأکید بر این‌که علم اصول، دستگاه روش‌خوان به روش بومی است، بیان کرد: هیچ دانشی از مجموع دانش‌های حوزوی بومی‌تر از علم اصولی نیست که علمای ما تولید کرده‌اند و کاملاً با منطق دینی نیز سازگار است.

وی با بیان اینکه مسائل و مبادی در علم اصول بسیار متنوع هستند، ابرازداشت: روش‌شناسی و اصول از اجزاهای مختلفی که هر کدام متنوع هستند، تشکیل می‌شوند.

رشاد با تأکید بر اینکه قلمرو کارکردی علم اصول فراتر از فقه است و بنایی برای تولید علوم انسانی نداشته، گفت: علم اصول از سرمایه‌های غنی و معرفتی عمیق به شمار می‌رود.

رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با اشاره به اینکه علم اصول سرمایه و ثروت عظیمی است که اگر کنار گذاشته شود، هیچ علمی نخواهیم داشت، تصریح کرد: نباید با علم اصول فعلی توقع داشته باشیم که علوم انسانی را تولید کنیم.

وی با بیان اینکه از علم اصول باید به‌عنوان الگوی موفق برای فراهم کردن قواعد و روش‌های مشخص در راستای استنباط احکام دینی استفاده کنیم، ادامه داد: در حوزه‌های مختلف علوم انسانی، به استنباط خاص خودش نیاز داریم.

رشاد در ادامه با اشاره به اینکه عقل از کارکردهای مختلفی برخوردار است، اظهارداشت: اصل نیاز به دین، مکتب عقلانی است و عقل مبانی را در اختیار ما قرار می‌دهد تا به درک دین دست یابیم.

ریس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، مبناسازی برای درک حوزه‌های دین را از دیگر نقش‌های عقل دانسته و گفت: عقل کارکرد بسیار گسترده‌ای در تولید فهم دینی دارد، اما مانند سنت و کتاب باید استنتاج شود.